Dokumentin sisältö

1 Esittelijä ja valmistelijat

2 Valmisteluaikataulu

3 Nykytilan kuvaus

4 Ehdotettu päätösesitys

5 Päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelua

6 Yhteenveto ja johtopäätökset päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelusta

7 Päätösvaihtoehtojen vertailu

1 Esittelijä ja valmistelijat

Työryhmään kuuluivat kunnanjohtaja, talousjohtaja, maaseutupäällikkö, viestintäasiantuntija, yritysasiantuntija, sivistysjohtaja, kasvatusjohtaja, koulukoordinaattori, nuorisotyön koordinaattori, aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori, Salmelan koulun rehtori, tekninen johtaja, rakennuttajainsinööri sekä insinööri. Tarvittaessa ryhmä voi kutsua asiantuntijaksi kaavoittajan.

2 Valmisteluaikataulu

Työryhmä on pitänyt kokouksen 8.9.2026 ja lisäksi ennakkovaikutusten arviointiin liittyvän työpajan 1.10.2026

3 Nykytilan kuvaus

Sotkamossa on viisi kunnallista ja kaksi yksityistä päiväkotia. Alakouluja on kuusi ja yläkouluja yksi. Sotkamon lukio toimii tiivissä yhteistyössä Vuokatti-Ruka urheiluakatemian kanssa. Kasvun polku -työryhmässä on valmistelu neljä vaihtoehtoa, joista kahdessa on lisäksi A- ja B-vaihtoehdot. Vaihtoehdot eroavat toisistaan muutosten laajuuden osalta: vaihtoehto 0 on lähimpänä nykytilannetta, kun taas vaihtoehto 3 merkitsisi suurimpia muutoksia nykyiseen tilanteeseen. Tarkemmat yksityiskohdat on kuvattu asiakirjassa Kasvun polku -palveluverkkosuunnitelma, jonka liitteeksi tämä ennakkovaikutusten arviointi tulee.

4 Ehdotettu päätösesitys

Vaihtoehto 2: Pohjavaaran ja Naapurinvaaran koulut lakkautetaan ja oppilaat siirretään Vuokatin kouluun. Pohjavaaran oppilaat olisi mahdollista siirtää Vuokatin kouluun jo lukuvuoden 2027–2028 alusta alkaen ilman rakennusinvestointeja. Vuokattiin rakennetaan kovien materiaalien luokka sekä kolme muuta opetustilaa. Kontinjoen koulu jatkaa toimintaansa. Leivolan koulu jatkaa toimintaansa. Salmelaan rakennetaan uusi koulurakennus.

5 Päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelua

Vaihtoehto	Kuvaus
Nykytila	
Vaihtoehto 2	

6 Yhteenveto ja johtopäätökset päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelusta

7 Päätösvaihtoehtojen vertailu

Vaikutuskohde	Nykytila	Vaihtoehto 2
Ihminen/Asukas		
Hyvinvointi, terveys ja terveyserot Lyhyt aikaväli Pitkä aikaväli Kuvaus	 1 0 Tuttu lähiympäristö säilyy Pienenevät yksiköt voivat pitkällä aikavälillä kaventaa toimintaa. Sosiaalinen toimintaympäristö kaventuu lasten määrän vähentyessä.	 0 0 Siirtymät kuormittavat niitä perheitä, joiden lasten lähikoulu vaihtuu; uudet tilat voivat myöhemmin parantaa palvelua.
Liikkuminen ja liikunta Lyhyt aikaväli Pitkä aikaväli Kuvaus	 1 1 Paikalliset salit, ladut, kaukalot ja kokoontumistilat säilyvät.	 0 0 Pohjavaaran ja Naapurinvaaran alueella lähiliikuntapaikkojen määrä vähenee. Vapaa-aikapalveluilla käytössä olevat toimitilat vähenevät, mikä voi keskittää toiminnan kirkonkylälle tai Vuokattiin.
Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo mm. sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen ja kieliryhmiin liittyen		

Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	0
Kuvaus	Lyhyet matkat tukevat alueellista yhdenvertaisuutta, mutta resurssierot pienten ja suurten koulujen välillä kasvavat.	Vapaa-aikapalveluiden toiminnot voivat keskittyä kirkonkylälle tai Vuokattiin. Vähäisemmällä toimipisteiden määrällä voi olla positiivista vaikutusta asukkaan kokemukseen ryhmään kuulumisesta.
Osallisuus, yhteisöllisyys ja vaikuttamismahdollisuudet		
Lyhyt aikaväli	0	-1
Pitkä aikaväli	0	0
Kuvaus	Koulumatkat säilyvät nykyisellään. Koulut säilyvät kylien kohtaamis-, harrastus- ja kokoontumispaikkoina.	Pohjavaaran ja Naapurinvaaran koulut eivät välttämättä enää ole samalla tavalla käytettävissä kohtaamispaikkoina. Perhe liittyy laajempaan sosiaaliseen toimintaympäristöön.
Turvallisuus		
Lyhyt aikaväli	0	-1
Pitkä aikaväli	0	0

Kuvaus	Kylien toiminta vahvistaa resilienssiä ja yhteisöllisyys tuo turvallisuuden tunnetta.	Pohjavaaran ja Naapurinvaaran osalta yhteisön muodostama resilienssi voi heikentyä.
Työllisyys ja toimeentulo		
Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	1
Kuvaus		Kunnalta vapautuvat kiinteistöt voivat siirtyä yrityskäyttöön.
Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus sekä digitaalinen esteettömyys		
Lyhyt aikaväli	1	-1
Pitkä aikaväli	1	0
Kuvaus	Toisen paikallisbussilinjan tarve kasvaa johtuen matkailijoiden ja urheilulukiolaisten määrän kasvusta. Vapaa-aikapalveluilla on mahdollista toimia nykyisissä rakennuksissa. Jossain tapauksessa lasten kulkeminen on mahdollista kulkea paikalle.	Alueilla, joilla joukkoliikennevuorojen kulku mahdollisesti päättyy oppilaiden määrän vähentyessä, tulee seurata asiointiliikennepalvelun lisäämisen tarpeellisuutta. Toisen paikallisbussilinjan tarve kasvaa, johtuen matkailijoiden ja urheilulukiolaisten määrän kasvusta. Vapaa-aikapalveluilla ei välttämättä ole mahdollista toimia nykyisissä rakennuksissa, mikä voi heikentää lasten kulkemismahdollisuuksia omatoimisesti.
Ympäristö		
Ilmasto ja hiilijalanjälki		

Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	1
Kuvaus	Uusien rakennusten rakentaminen, nykyisten korjaaminen tai purkaminen aiheuttavat päästöjä. Lämmitettävien rakennusten nelilömäärä pysyy suurena käyttäjämäärän nähden. Uusiutuvan energian investoinnit lisäävät hiilineutraalin sähkön tuotantoa. Matkailijoiden tietoisuus vihreästä liikkumisesta lisääntyy, minkä myötä Vuokatin vetovoimaisuutta tulee kasvattaa lisäämällä mahdollisuutta liikkua myös julkisillavuoroilla Vuokatin ja Sotkamon alueella.	Uusien rakennusten rakentaminen, nykyisten korjaaminen tai purkaminen aiheuttavat päästöjä. Uusiutuvan energian investoinnit lisäävät hiilineutraalin sähkön tuotantoa. Matkailijoiden tietoisuus vihreästä liikkumisesta lisääntyy, minkä myötä Vuokatin vetovoimaisuutta tulee kasvattaa lisäämällä mahdollisuutta liikkua myös julkisillavuorilla Vuokatin ja Sotkamon alueella. Polttoaineen kulutus kasvaa, mutta prosentuaalisesti kasvu ei ole suurta. Tieverkon kunto maaseudulla voi heiketä korjausvelan myötä.
Ihmisten elinolot Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	0
Kuvaus		
Ympäristön terveellisyys/hyvinvointivaikutukset, viihtyisyys ja turvallisuus, virkistyskäyttö		

Lyhyt aikaväli	0	-1
Pitkä aikaväli	0	0
Kuvaus	Laaja rakennuskanta säilyy ja korjaukset jatkuvat. Laaja toimipisteverkko vapaa-aikapalveluilla säilyy. Koulukuljetusten määrä ei muutu nykyiseen verrattuna juurikaan.	Kiinteistöjen korjauskohteita poistuu. Uudet rakennukset täyttävät kaikki rakennustekniset määräykset ja ovat terveellisiä sekä turvallisia. Vapaa-aikapalveluiden toimintaympäristö pienenee. Lähiliikunta-alueita voi poistua käytöstä lakkautuvilta kouluilta.
Maaperä, vesistöt, luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuus		
Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	0
Kuvaus		
Maaseutu- ja kulttuurimaisema, kaupunkikuva ja kulttuuriperintö		
Lyhyt aikaväli	0	-1
Pitkä aikaväli	0	0
Kuvaus	Koulurakennukset säilyvät kylillä julkisina rakennuksina.	Koulurakennuksia voi poistua julkisesta käytöstä lakkautuvilta kouluilta. Rakennusten kunto voi heikentyä ylläpidon vähentyessä.

Rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne		
Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	0
Kuvaus	Kylien ja Leivolan alueen vetovoima säilyy nykyisellä tasolla, mutta alenevat oppilasmäärät heikentävät taloudellista kestävyyttä.	Vuokatin koulu säilyy nykyisen kokoisena. Salmelan koulu pienenee merkittävästi nykyiseen verrattuna. Pohjavaara ja Naapurinvaara menettävät lähikoulun.
Varautuminen ja huoltovarmuus		
Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	0
Kuvaus		Lakkautuvilla kouluilla voi olla vaikutusta kyläyhteisön toimintaan.
Organisaatio ja henkilöstö		
Strategian toteutuminen		
Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	1

Kuvaus	Palveluverkkosuunnitelma edistää kaikkia kuntastrategian kärkiä, mutta toimenpiteiden osalta eri vaihtoehdot toteuttavat kuntastrategiaa vaihtelevasti. Kuntastrategiassa on tavoitteena edistää Sotkamon ja Vuokatin saavutettavuutta niin raide- ja lentoliikenteen solmukohdista kuntaamme, sekä parantaa kunnan sisäisiä liikenneyhteyksiä. Vapaa-aikatoimi on strategian mukaisesti suunnittelut palvelut koko kunnan alueelle.	Palveluverkkosuunnitelma edistää kaikkia kuntastrategian kärkiä, mutta toimenpiteiden osalta eri vaihtoehdot toteuttavat kuntastrategiaa vaihtelevasti. Parantaa kuntatalouden tilaa vahvistamalla käyttötaloutta ja siten turvaamalla investointikykyä pitkäjänteisellä ja ennakoivalla suunnittelulla.
Muutokset johtamisjärjestelmään sekä toimivalta ja vastuunjakomuutokset Lyhyt aikaväli	0	-1
Pitkä aikaväli	-1	0
Kuvaus	Monta pientä yksikköä, joten johtaminen ja resurssien koordinointi säilyvät hajautuneina.	Muutosvaihe edellyttää muutosjohtamista. Myöhemmin yksiköt, tuki ja johtaminen keskitetympiä.
Organisaation tehtävien määrä, laatu ja menettelytavat Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	-1	1
Kuvaus	Monta pientä yksikköä, joten menettelytavat pysyvät moninaisina.	Yksiköiden määrä vähenee, mikä lisää yhtenäisiä menettelytapoja.

Henkilöstön määrä, asema ja osallisuus		
Lyhyt aikaväli	0	-1
Pitkä aikaväli	-1	0
Kuvaus	Ryhmiä vähennetään, mutta henkilöstömuutos on keskitettyjä ratkaisuja maltillisempi. Vapaa-aikapalveluiden henkilöstömäärä voi jopa kasvaakin.	Opetusryhmien määrä pienenee ja tukipalvelujen työpanosta vähennetään; tehtävät ja toimipaikat muuttuvat. Kansalaisopiston tuntiopettajien määrä voi pienentyä kurssitarjonnan keskittyessä.
Henkilöstön työkyky, hyvinvointi, turvallisuus, osaaminen ja yhdenvertaisuus		
Lyhyt aikaväli	0	-1
Pitkä aikaväli	-1	0

Kuvaus	Kaksiopettajaiset koulut ovat haavoittuvia. Myös ateria- ja puhtaanapitopalveluiden sekä kunnossapidon työntekijöillä kertyy päällekkäisiä vastuita. Vertaistuki vähäistä ja sijaisjärjestelyt vaativat järjestelemistä. Työntekijämäärältään pieni yksikkö voi olla kiinteämpi, mutta ristiriitatilanteiden ratkaiseminen voi olla haastavampaa. Vanhempien kiinteistöjen työergonomia ei ole samalla tasolla kuin uudisrakennuksissa. Pieni työyksikkö ei mahdollista työtehtävien mukauttamista.	Kaksiopettajaisten määrä ei lisäänny tässä vaihtoehdossa. Siirtymä kuormittaa, mutta suuremmat työyhteisöt lisäävät vertaistukea ja erikoistumista. Uusiin koulukiinteistöihin siirtyvät työntekijät saavat modernimmat työympäristöt.
Organisaation raportointi-, viestintä-, tiedottamis- ja selvitysvelvoitteet sekä kielelliset velvollisuudet		
Lyhyt aikaväli	0	1
Pitkä aikaväli	0	1
Kuvaus	Raportointi- ja viestintävelvollisuudet ovat hajautetussa mallissa monimuotoisemmat. Isommassa yksikössä osaaminen esimerkiksi kielitaidon osalta on laajempaa, mikä voi edistää kielillisten oikeuksien toteutumista.	Pienempi yksiköiden määrä pienentää raportoinnin määrää.
Kumppanuudet: hyvinvointialue/kunta, järjestöt, yritykset ja yhteisöt		
Lyhyt aikaväli	0	0

Pitkä aikaväli	0	0
Kuvaus	Vanhemmissa rakennuksissa ei ole kaikkia tarvittavia tiloja esimerkiksi kuraattoreita ja psykologeja varten. Kyläyhdistykset toimivat tiiviisti yhteistyössä koulujen kanssa.	Tarvittavia tilat esimerkiksi kuraattoreita ja psykologeja varten on rakennettu. Kyläyhdistykset toiminta voi heikentyä lakkautuvilla kouluilla.
Talous ja elinvoima		
Organisaation talouden kestävyys		
Lyhyt aikaväli	-2	-1
Pitkä aikaväli	-3	-2
Kuvaus	Käyttötaloudessa ei saavuteta tarvittavia säästöjä. Investointitarve on keskitasoa vaihtoehtoja vertailtaessa. Kiinteistöjen vajaakäyttö kasvaa. Koulukuljetusten ja joukkoliikenteen sopimukset päättyvät 31.7.2027. Sopimuksissa on olemassa yhden vuoden optiot ajalle: 1.8.2027-31.8.2028. Optiokauden hintojen tarkistukseen käytetään aikaväliä syyskuu 2025 – syyskuu 2026. Kyseisellä aikavälillä polttoaineen hinnat ovat nousseet erittäin rajusti. Maailman tilanteen levottomuuden pitkittyessä on odotettavissa polttoaineen hintojen kasvua entisestään, mikä voi aiheuttaa seuraavan kilpailutuksen kohdalla tarjoushintojen huomattavaa korotusta nykyiseen hintatasoon verrattuna.	Investointikulut ovat vaihtoehdoista alhaisimmat, mutta käyttötaloussäästöt ovat pienemmät kuin vaihtoehdoissa 1A, 1B, 3A ja 3B. Rakennuskanta ei pienene laskevan oppilasmäärän suhteessa yhtä paljon kuin vaihtoehdoissa 1A, 1B, 3A ja 3B.

Väestöryhmien sekä kotitalouksien asema ja käyttäytyminen		
Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	1
Kuvaus	Perheellä voi tulla tunne siitä, että sosiaalisten suhteiden moninaisuuden vuoksi on tarve kuljettaa lapsia sivukylältä kirkonkylälle tai Vuokattiin.	Sosiaalisia kohtaamisia koulupäivien aikana tulee enemmän, mikä voi vähentää perheiden tarvetta kuljettaa iltaisin lapsia palveluiden ääreen.
Yritysten toimintamahdollisuudet ja niiden välinen kilpailu sekä markkinoiden toimivuus		
Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	0
Kuvaus	Kunta hankkii pieniä kunnostus- ja ylläpitotöitä yrityksiltä. Koulukuljetukset kilpailutetaan valtakunnallisesti, mutta tähän saakka kilpailutukset ovat voittaneet alueella toimivat yritykset.	Ei aiheuta isoja muutoksia koulukuljetusten hankintaan.
Elinvoima		
Lyhyt aikaväli	0	-1
Pitkä aikaväli	0	0

Kuvaus	Yhteisöissä ei tapahdu muutoksia palveluverkkon muutosten vuoksi.	Voi vaikuttaa negatiivisesti Pohjavaaralla ja Naapurinvaaralla kiinteistöjen arvoon sekä lapsiperheiden muuttohalukkuuteen alueelle. Kunnalta vapautuviin tiloihin voi muodostua uutta yritystoimintaa.
Tuottavuus Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	-1	0
Kuvaus	Tilat ja henkilöstörakenne sopeutuvat oppilasmäärään heikosti.	Opetusryhmien ja tilojen väheneminen sekä korjausten välttäminen tehostavat rakennetta.
Palvelutuotannon ja elinkeinorakenteen muutos Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	0
Kuvaus		
Lapset ja nuoret		
Vaikutukset johonkin tiettyyn lasten tai nuorten (erityis-)ryhmään, kuten haavoittuvassa asemassa olevat lapset Lyhyt aikaväli	-1	0

Pitkä aikaväli	-2	-1

Kuvaus	Palveluverkon muutosten vaikutukset voivat kohdistua eri tavoin lapsiin, jotka tarvitsevat esimerkiksi kielellistä, oppimisen, toimintakyvyn tai hyvinvoinnin tukea. Suuremmissa yksiköissä voi olla paremmat mahdollisuudet järjestää monipuolista oppimisen tukea, kielitietoista opetusta ja monialaista opiskeluhuollollista tukea. Toisaalta koulun keskittäminen voi pidentää koulumatkoja ja suuri tai uusi ympäristö voi lisätä kuormitusta esimerkiksi lapsilla, joilla on neuropsykiatrisia piirteitä, toimintarajoite tai muu erityinen tuen tarve. Vähäresurssisten perheiden lasten näkökulmasta koulun sijainti, koulumatkan pituus ja kuljetusten järjestäminen voivat vaikuttaa merkittävästi osallistumis- ja oppimismahdollisuuksiin (sekä positiivisesti että negatiivisesti). Myös mielenterveys- tai päihdeongelmia kohdanneiden perheiden sekä sijoitettujen lasten kannalta koulun, tuttujen aikuisten ja opiskeluhuollon palvelujen jatkuvuus voi olla erityisen tärkeää. Suurempi koulu voi tarjota esimerkiksi vieraskielisille ja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluville lapsille laajemman vertaistuen ja palvelujen valikoiman. Kulttuurivähemmistöjen näkökulmasta muutoksissa tulee puolestaan varmistaa oman äidinkielen, uskonnon ja muun kulttuurisen tuen saatavuus. Kaikkien palveluverkkovaihtoehtojen vaikutuksia tulee arvioida erityisesti niiden lasten näkökulmasta, jotka tarvitsevat muita enemmän tukea tai joiden perheen mahdollisuudet	Palveluverkon muutosten vaikutukset voivat kohdistua eri tavoin lapsiin, jotka tarvitsevat esimerkiksi kielellistä, oppimisen, toimintakyvyn tai hyvinvoinnin tukea. Suuremmissa yksiköissä voi olla paremmat mahdollisuudet järjestää monipuolista oppimisen tukea, kielitietoista opetusta ja monialaista opiskeluhuollollista tukea. Toisaalta koulun keskittäminen voi pidentää koulumatkoja ja suuri tai uusi ympäristö voi lisätä kuormitusta esimerkiksi lapsilla, joilla on neuropsykiatrisia piirteitä, toimintarajoite tai muu erityinen tuen tarve. Vähäresurssisten perheiden lasten näkökulmasta koulun sijainti, koulumatkan pituus ja kuljetusten järjestäminen voivat vaikuttaa merkittävästi osallistumis- ja oppimismahdollisuuksiin (sekä positiivisesti että negatiivisesti). Myös mielenterveys- tai päihdeongelmia kohdanneiden perheiden sekä sijoitettujen lasten kannalta koulun, tuttujen aikuisten ja opiskeluhuollon palvelujen jatkuvuus voi olla erityisen tärkeää. Suurempi koulu voi tarjota esimerkiksi vieraskielisille ja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluville lapsille laajemman vertaistuen ja palvelujen valikoiman. Kulttuurivähemmistöjen näkökulmasta muutoksissa tulee puolestaan varmistaa oman äidinkielen, uskonnon ja muun kulttuurisen tuen saatavuus. Kaikkien palveluverkkovaihtoehtojen vaikutuksia tulee arvioida erityisesti niiden lasten näkökulmasta, jotka tarvitsevat muita enemmän tukea tai joiden perheen mahdollisuudet

	järjestää kuljetuksia ja muita palveluja itse ovat rajalliset.	järjestää kuljetuksia ja muita palveluja itse ovat rajalliset.
Lasten tai nuorten tasapainoinen kasvu ja kehitys, kuten myönteinen itsetunto, sosiaaliset taidot sekä oppimisedellytysten kehittyminen		
Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	0
Kuvaus	Yhteisöllisyys ja eri-ikäisten oppilaiden vuorovaikutus on pienemmissä yksiköissä välttämätöntä. Isommassa yksikössä on laajemmat vertaisryhmät ja enemmän mahdollisuuksia löytää itselleen kaverisuhteita. Yhdysluokassa opiskelu kehittää oppilaan itseohjautuvuutta. Eriyttäminen ja tuen järjestäminen vaatii enemmän resursseja kuin keskitetyssä mallissa.	Koulun toimintaympäristö vaikuttaa lasten sosiaalisiin suhteisiin, osallisuuteen, oppimiseen ja kokemukseen omasta paikastaan yhteisössä. Pienessä koulussa yhteisöllisyys ja eri-ikäisten oppilaiden välinen vuorovaikutus voivat tukea yhteisvastuuta ja turvallisuuden tunnetta. Suurempi koulu tarjoaa puolestaan laajemman vertaisryhmän ja enemmän mahdollisuuksia löytää itselle sopivia kaverisuhteita. Oppimisen edellytysten kannalta ratkaisevaa ei ole yksin koulun koko, vaan opetuksen, henkilöstön, oppimisympäristön ja oppimisen tuen järjestäminen. Yhdysluokkaopetus voi tukea eri-ikäisten yhteistyötä ja itseohjautuvuutta, mutta samanaikaisesti useiden vuosiluokkien opettaminen voi lisätä opetuksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisen haasteita. Vaikutukset riippuvat siten palveluverkkovaihtoehdon käytännön toteutuksesta ja oppilaiden tarpeista.
Lasten ja nuorten asuminen tai kasvuympäristö		

Lyhyt aikaväli	0	-1
Pitkä aikaväli	0	1
Kuvaus	Lasten ja nuorten tarve liikkua vapaa-ajalla kasvaa, mikä lisää tarvetta toisen paikallisbussin linjan perustamiseen.	Lähikoulu on monelle lapselle tärkeä osa omaa kasvuympäristöä ja paikallista yhteisöä. Sen säilyminen voi tukea itsenäistä liikkumista, kaverisuhteita ja osallistumista oman alueen toimintaan. Koulun lakkauttaminen ja siirtyminen toiseen kouluun muuttaa lapsen arkiympäristöä ja voi vaikuttaa kaverisuhteisiin, koulumatkoihin sekä kokemukseen oman asuinalueen yhteisöllisyydestä. Vaikutusten merkittävyyteen vaikuttavat erityisesti uuden koulun etäisyys, kuljetusjärjestelyt ja muutoksen toteuttaminen. Tärkeää arvioida, miten oppilas kiinnittyy uuteen kasvuympäristöönsä ja kokeeko hän sen omakseen.
Lasten ja nuorten mahdollisuudet liikuntaan ja liikkumiseen		
Lyhyt aikaväli	0	1
Pitkä aikaväli	0	1

Kuvaus	Mahdollisuudet koulumatkan liikkumiseen pyörällä tai kävellen säilyvät nykyisellä tasolla. Ohjatut harrastusmahdollisuudet ovat pääosin kirkonkylällä tai Vuokatissa.	Koulumatka on merkittävä osa lasten arjen liikkumisympäristöä. Lähikoulu voi mahdollistaa kävelyn ja pyöräilyn osana koulumatkaa ja siten tukea päivittäistä fyysistä aktiivisuutta. Palveluverkon keskittäminen voi lisätä koulukuljetusten käyttöä, vähentää omin voimin kuljettavia koulumatkoja ja pidentää kuljetuksiin käytettävää aikaa. Vaikutuksia tulee arvioida vertaamalla nykyisiä ja suunniteltuja koulumatkoja, niiden pituutta ja kulkutapoja. Suuremmissa tai uusissa kouluissa liikuntaolosuhteet, liikuntasalit ja välituntialueet voivat puolestaan olla monipuolisempia. Hyöty riippuu tilojen suunnittelusta ja siitä, miten niitä käytetään osana koulupäivää. Harrastusmahdollisuudet ovat yleensä paremmat ja monipuolisemmat keskitettyjen koulukeskusten läheisyydessä. Etenkin Leivolan koululla huoltajat järjestävät koulun kerhotoimintaa, joka ei luultavasti siirtyisi Salmelan kouluun. Koulukuljetukseen ei siirtyisi uusia oppilaita nykytilanteeseen verrattuna.
Lasten ja nuorten ihmissuhteet		
Lyhyt aikaväli	0	1
Pitkä aikaväli	0	1

Kuvaus	Oppilastuntemus on pienissä yksiköissä tarkempaa. Samanikäisten oppilaiden vähäinen määrä voi rajoittaa mahdollisuuksia muodostaa merkityksellisiä ihmissuhteita.	Pienessä kouluyhteisössä oppilaat ja henkilöstö voivat tuntea toisensa hyvin, mikä voi vahvistaa yhteisöllisyyttä ja helpottaa tuen tarpeiden havaitsemista. Toisaalta samanikäisten oppilaiden vähäinen määrä voi rajoittaa mahdollisuuksia löytää itselle sopiva kaveriryhmä. Suuremmassa koulussa vertaisryhmä on laajempi ja kaverisuhteiden vaihtoehtoja voi olla enemmän, mutta yksittäinen oppilas voi myös jäädä helpommin huomaamatta. Kiusaamisen tai yksinäisyyden riskiä ei kuitenkaan voida arvioida pelkästään koulun koon perusteella, vaan keskeisiä ovat koulun toimintakulttuuri, aikuisten läsnäolo, valvonta, osallisuus sekä kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemisen käytännöt.
Lasten ja nuorten mahdollisuus harrastaa tai viettää vapaa-aikaa sekä lapsen oikeus lepoon ja leikkiin		
Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	0

Kuvaus	Mahdollisuudet koulumatkan liikkumiseen pyörällä tai kävellen säilyvät nykyisellä tasolla. Ohjatut harrastusmahdollisuudet ovat pääosin kirkonkylällä tai Vuokatissa.	Koulumatkojen pidentyminen ja kuljetuksiin liittyvät odotusajat voivat vähentää aikaa leikkiin, harrastuksiin, kavereihin, perheeseen, lepoon ja uneen. Vaikutukset voivat korostua lapsilla, joiden harrastusmahdollisuudet ovat muutenkin rajalliset. Koulumatkaan käytettävä aika voi kasvaa arviolta 30-45 minuuttia / koulupäivä. Osalla oppilaista koulumatkaan käytettävä aika voi myös lyhyentyä. Suuremmissa kouluissa voidaan mahdollisesti järjestää enemmän harrastustoimintaa koulupäivän yhteydessä ja koulun läheisyydessä, mikä voi parantaa harrastusten saavutettavuutta. Palveluverkkovaihtoehtoja arvioitaessa tulee tarkastella koulupäivän kokonaiskestoa kuljetuksineen ja odotusaikoineen sekä sitä, miten harrastuksiin osallistuminen käytännössä onnistuu.
Lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet		
Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	1

Kuvaus	Lasten Parlamenttiin valitaan edustus kaikilta alakouluilta, mikä tuo näkemystä koko kunnan lapsien tilanteesta. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet pienimmissä yksiköissä ovat välittömiä. Isommissa yksiköissä rakenteet voivat olla vahvempia.	Palveluverkon eri vaihtoehdot voivat vaikuttaa siihen, millaisia mahdollisuuksia lapsilla ja nuorilla on osallistua oman kouluyhteisönsä toimintaan ja vaikuttaa sitä koskeviin asioihin. Pienessä koulussa osallistuminen voi olla välitöntä ja epämuodollista, ja yksittäisen lapsen näkemykset voivat tulla helposti esiin. Toisaalta oppilaiden vähäinen määrä voi rajoittaa esimerkiksi oppilaskuntatoiminnan ja muiden osallistumisrakenteiden mahdollisuuksia. Suuremmassa koulussa voi olla enemmän järjestäytynyttä oppilaskunta- ja vaikuttamistoimintaa sekä harrastus-, kerho- ja yhteisöllisiä ryhmiä. Laajempi oppilasyhteisö voi lisätä vertaistoiminnan vaihtoehtoja, mutta samalla yksittäisen lapsen henkilökohtainen kohtaaminen voi jäädä vähäisemmäksi. Palveluverkkovaihtoehtoja tulee arvioida sen perusteella, millaisia konkreettisia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia ne tarjoavat. Huomioon voidaan ottaa esimerkiksi oppilaskuntatoiminta, mahdollisuus osallistua koulun suunnitteluun ja toimintaan, henkilökohtainen kuulluksi tuleminen sekä mahdollisuudet vaikuttaa omaan arkeen ja lähiympäristöön. Pelkkä koulun koko ei ratkaise osallistumisen toteutumista, vaan siihen vaikuttavat koulun toimintakulttuuri ja osallistumisen rakenteet. Tämä vaihtoehto voisi heikentää Pohjavaaran ja Naapurinvaaran nykyisten oppilaiden mahdollisuuksia päästä Lasten Parlamenttiin

Lasten ja nuorten hyvinvointi, terveys ja terveyserot		
Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	-1	1
Kuvaus	Toiminnot järjestetään nykyisellä tavalla jatkossakin. Laskeva oppilasmäärä pienentää hyvinvointialueen työntekijämitoituksia, mikä voi edelleen vähentää henkilöstön läsnäoloa pienimmissä yksiköissä.	Palveluverkon muutokset voivat vaikuttaa lasten hyvinvointiin koulumatkojen, oppimisympäristön, kouluyhteisön, opiskeluhuollon ja arjen kokonaiskuormituksen kautta. Pidemmät koulumatkat ja kuljetukset voivat pidentää lapsen päivää ja vähentää aikaa levolle, liikkumiselle ja harrastuksille. Uusi tai peruskorjattu koulurakennus voi puolestaan parantaa oppimisympäristön terveellisyyttä, esteettömyyttä ja toimivuutta. Opiskeluhuollon palvelujen, kuten kuraattori-, psykologi- ja kouluterveydenhuollon palvelujen, tulee olla oppilaiden saatavilla kaikissa vaihtoehdoissa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää lapsiin, joilla on ennestään suurempi tuen tarve, jotta palvelujen saavutettavuuden mahdollinen heikkeneminen ei kohdistu heihin suhteettomasti.
Lasten ja nuorten turvallisuus tai turvallisuuden tunne		
Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	0

Kuvaus	Koulun koko ei yksin määritä turvallisuutta tai turvallisuuden tunnetta. Keskeisiä tekijöitä ovat koulun toimintakulttuuri, aikuisten läsnäolo, valvonta, selkeät toimintatavat sekä kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy. Pienessä koulussa tuttujen aikuisten läsnäolo ja yhteisöllisyys voivat vahvistaa turvallisuuden tunnetta. Suuressa koulussa turvallisuuden ylläpitäminen edellyttää riittäviä resursseja oppilaiden kohtaamiseen, valvontaan ja toimivien käytäntöjen ylläpitämiseen. Myös koulumatkan turvallisuus tulee arvioida erikseen. Arvioinnissa tulee huomioida muun muassa matkan pituus, liikenne- ja talviolosuhteet, kevyen liikenteen väylät sekä kuljetusten järjestäminen.	Koulun koko ei yksin määritä turvallisuutta tai turvallisuuden tunnetta. Keskeisiä tekijöitä ovat koulun toimintakulttuuri, aikuisten läsnäolo, valvonta, selkeät toimintatavat sekä kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy. Pienessä koulussa tuttujen aikuisten läsnäolo ja yhteisöllisyys voivat vahvistaa turvallisuuden tunnetta. Suuressa koulussa turvallisuuden ylläpitäminen edellyttää riittäviä resursseja oppilaiden kohtaamiseen, valvontaan ja toimivien käytäntöjen ylläpitämiseen. Myös koulumatkan turvallisuus tulee arvioida erikseen. Arvioinnissa tulee huomioida muun muassa matkan pituus, liikenne- ja talviolosuhteet, kevyen liikenteen väylät sekä kuljetusten järjestäminen.
Vaikutukset lasten ja nuorten perheiden aikuisiin		
Lyhyt aikaväli	0	1
Pitkä aikaväli	0	0

Kuvaus	Pienet ryhmät tukevat kohtaamista; erityisosaamisen ja opetustarjonnan saatavuus voi eriytyä.	Koulumatkojen pidentyminen voi lisätä vanhempien tarvetta osallistua lasten kuljetuksiin esimerkiksi harrastuksiin ja muihin vapaa-ajan toimintoihin. Jos koulukuljetukset eivät sovellu harrastusten tai perheen muun arjen aikatauluihin, vanhempien kuljetusvastuu voi lisääntyä. Toisaalta harrastusmahdollisuudet voivat olla uuden koulun läheisyydessä myös paremmat. Tällä voi olla vaikutuksia työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen sekä perheen yhteiseen aikaan. Vaikutuksia tulee arvioida erityisesti niiden perheiden näkökulmasta, joissa itsenäinen liikkuminen tai kuljetusten järjestäminen on jo ennestään vaikeaa. Leivolan alueella varhaiskasvatusyksikkö ja koulu jatkavat samalla tontilla.
Vaikutukset perheiden elintasoon, toimeentuloon ja taloudelliseen tilanteeseen		
Lyhyt aikaväli	0	-1
Pitkä aikaväli	0	0

Kuvaus		Palveluverkon muutokset voivat vaikuttaa perheiden talouteen erityisesti koulumatkojen ja harrastusmatkojen pidentyessä sekä oman auton käytön lisääntyessä. Vaikutukset voivat kohdistua suhteellisesti voimakkaammin vähävaraisiin perheisiin, joilla on muita vähemmän mahdollisuuksia järjestää kuljetuksia itse. Arvioinnissa tulee huomioida sekä suorat kustannukset että välilliset kustannukset, kuten vanhempien lisääntynyt kuljetustarve ja siihen käytetty aika.
Vaikutukset varhaiskasvatukseen ja lasten mahdollisuudet osallistua ja saada laadukasta varhaiskasvatusta		
Lyhyt aikaväli	0	1
Pitkä aikaväli	0	1
Kuvaus		Jos varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus sijaitsevat lähekkäin tai samassa kokonaisuudessa, lapsen siirtyminen esiopetuksesta kouluun voi olla sujuvaa ja yhteistyö eri toimijoiden välillä helpompaa. Jos varhaiskasvatusyksikkö poistuu alueelta, pienten lasten hoito- ja kuljetusmatkat voivat pidentyä. Vaikutuksia tulee arvioida erityisesti lapsen päivän kokonaiskeston, perheen arjen ja varhaiskasvatuksen saavutettavuuden näkökulmasta. Leivolan koulu ja päiväkoti jatkaisivat toimintaansa samalla tontilla.

Vaikutukset lasten ja nuorten opetukseen ja koulunkäyntiin		
Lyhyt aikaväli	0	1
Pitkä aikaväli	-1	0
Kuvaus	Pienet ryhmät tukevat kohtaamista; erityisosaamisen ja opetustarjonnan saatavuus voi eriytyä. Oppilaiden ja opetusryhmien määrän laskeminen heikentävät mahdollisuuksia yhteisopettajuuteen, kun koulujen rinnakkaisluokkien määrä laskee. Opiskeluhuollon ja koulun tukipalveluiden saatavuus on hyvin erilaista eri yksiköissä.	Palveluverkon vaikutuksia opetukseen tulee arvioida sen perusteella, miten opetuksen laatu, oppimisen tuki, opetusryhmät, henkilöstöresurssit, oppimisympäristö ja opiskeluhuolto tosiasiallisesti järjestetään. Suuremmassa yksikössä voi olla mahdollisuus monipuolisempaan opetustarjontaan, henkilöstön yhteistyöhön ja tukipalveluihin, mutta nämä eivät toteudu automaattisesti koulun koon perusteella. Kaikilla oppilailla tulee olla yhdenvertainen mahdollisuus opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen ja tarvitsemiinsa tukitoimiin. Palveluverkon muutoksessa tulee varmistaa, että yksittäisen oppilaan tarvitsema tuki säilyy saatavilla myös koulupaikan muuttuessa. Yhdysluokkaopetus voi tukea eri-ikäisten yhteistyötä ja itseohjautuvuutta, mutta useiden vuosiluokkien samanaikainen opetus voi lisätä opetuksen suunnittelun ja eriyttämisen vaatimuksia. Koulua vaihdettaessa tulee huolehtia koulupolun jatkuvuudesta, tiedonkulusta sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuen jatkumisesta.
Lasten, nuorten ja perheiden arjen sujuvuus		

Lyhyt aikaväli	0	-1
Pitkä aikaväli	0	0
Kuvaus		Palveluverkon muutokset vaikuttavat koulumatkoihin, kuljetuksiin, päivärytmiin, harrastuksiin ja perheen yhteiseen aikaan. Arjen sujuvuuden kannalta keskeistä on koulupäivän kokonaiskesto kuljetuksineen ja odotusaikoineen sekä se, miten koulu- ja harrastusmatkat voidaan käytännössä yhdistää. Vaihtoehtoja tulee verrata myös sen perusteella, kuinka paljon lapselle jää koulupäivän jälkeen aikaa lepoon, uneen, leikkiin, harrastuksiin, kavereihin ja perheen kanssa olemiseen.
Moninaisten lasten ja nuorten yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja syrjimättömyys (ml. alueelliset erot)		
Lyhyt aikaväli	0	1
Pitkä aikaväli	-1	0

Kuvaus	Oppilasmäärä laskee kunnan kaikissa kouluissa.	Lasten yhdenvertaisuuteen vaikuttavat muun muassa opetuksen ja oppimisen tuen saatavuus, henkilöstöresurssit, oppimisympäristö, opiskeluhuolto, koulumatkat ja palvelujen fyysinen saavutettavuus. Palvelujen keskittäminen voi parantaa joidenkin lasten mahdollisuuksia saada monipuolisia opetus- ja tukipalveluja, mutta samalla se voi heikentää alueellista saavutettavuutta koulumatkojen pidentyessä. Yhdenvertaisuutta tulee arvioida lasten tosiasiallisten mahdollisuuksien kautta: saavatko he tarvitsemansa opetuksen, tuen, opiskeluhuollon ja turvallisen oppimisympäristön riippumatta esimerkiksi asuinalueesta, toimintakyvystä, oppimisen tarpeista, kielestä tai perheen taloudellisesta tilanteesta.
Päätöksen kohteena olevien lasten ja nuorten arviot vaikutuksista		
Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	0

Kuvaus		Naapurinvaaran oppilaiden vastauksissa Pohjavaaran ja Naapurinvaaran lakkautumistaa pidettiin huonona asiana. Vastauksissa nousi esiin huoli siitä, että Vuokatin koulusta tulisi liian iso ja turvaton varsinkin pienille oppilaille. Useammassa vastauksessa nostettiin esiin se, että kavereita olisi enemmän ja ihmiset tutustuisivat toisiinsa. Yhdessä vastauksessa pelättiin kiusaamisen ja syrjimisen lisääntymistä. Taksimatkojen pidentymistä pidettiin huonona asiana. Vastauksissa pidettiin hyvänä asiana, jos tulisi iso kenttä, jossa voisi liikkua.